

SVERIGE

The New Millennium Series

Förenta Nationerna i de nya millenniet

När världen står på tröskeln till ett nytt millennium, framstår Förenta Nationernas betydelse allt klarare. FN:s femtiårsjubileum 1995 gav medlemsländerna ett incitament att forma organisationen efter en ny tids krav. Sedan slutet på kalla kriget har FN:s betydelse ökat påtagligt. Organisationen har givits tillfälle att fullfölja sin huvuduppgift, som är att garantera världen fred och säkerhet.

Säkerhetsrådet har stärkts och FN har engagerat sig till stöd för fred och säkerhet och förebyggt ytterligare våldsbrott.

Endast genom förenade ansträng-

ningar av detta internationella samfund, i vilket nästan alla världens länder är medlemmar, kan fattigdom och brist på utveckling, sjukdomar och miljöföroreningar överallt i världen besegras. Dessa problem stannar inte vid statsgränserna och inget land är ensamt i stånd att lösa dem.

Världens ledare har samlats till viktiga möten och konferenser, där de har kommit överens om politiska och operativa planer för att avhjälpa de mest betydelsefulla problemen som mänskliga rättigheter, social utveckling, livsmedelsförsörjning, miljöproblem och hållbar utveckling.

Det är klart att liten eller ingen

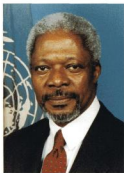
utveckling kan äga rum i länder, där människor lever under ständigt hot och mänskliga liksom medborgerliga rättigheter trampas under fötterna. Fred och säkerhet är grunden för normalt framåtskridande och en bättre levnadsstandard.

FN är den enda institution, som har makt att kämpa för mänsklighetens framtid och garantera kommande generationer ett arv av orörstörd naturmiljö, säkert dricksvatten och rena hav. Idag är långsiktigt hållbart utnyttjande av världens naturresurser ett av FN:s viktigaste projekt.

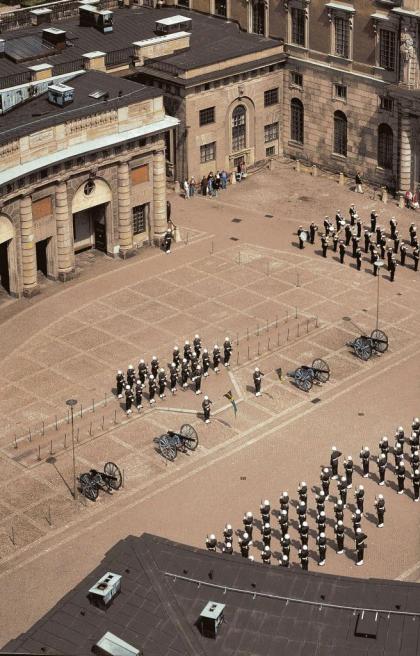
Världen runt arbetar miljoner människor för FN:s upphöjda och ädla syften, ofta under svåra och

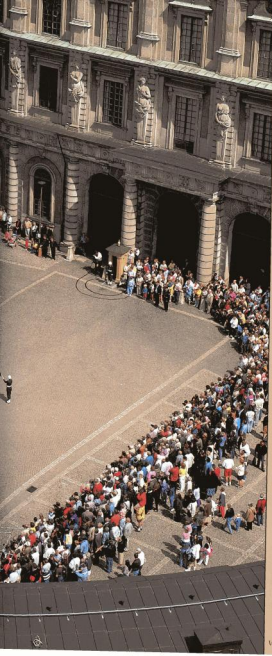
o.m. livshotande förhållanden. För alla dessa människor är det uppmuntranande att se tillbaka på de senaste femtio åren och att minnas de förväntningar som FN:s grundare hade när de skapade denna institution.

Dessa idéer är alltjämt giltiga och skall förbli ledstjärnan för världens folk under nästa millennium.

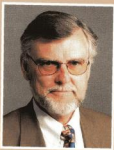
Kofi Annan,
Förenta Nationernas Generalsekreterare

Sverige som turistland

Bengt Sahlberg,
Professor,
European Tourist Research Institute

En av Sveriges största enskilda turistattraktioner är resultatet av ett pinsamt historiskt fiasko. Stormakten Sveriges flaggskepp Vasa byggdes för att delta i det 30-åriga kriget. Den svenske kungen Gustav II Adolf, beställde skeppet. Stapelavlöpningen skedde söndagen den 10 augusti 1628. Skeppet gick emellertid så gott som omedelbart över styr mitt i Stockholms ström inför tusentals åskådare. Då en rejäl katastrof, nu flera hundra år senare en turistisk megaattraktion med eget museum i Stockholm.

Det är först på allra senaste tid, under andra hälften av 1900-talet, som turismen utvecklats till en mer eller mindre global massrörelse. I många länder är rese- och turistindustrin den största exportnäringen och i många andra länder är den på väg att bli det. Nu intar turismen positionen som världens största arbetsgivare mätt i antalet sysselsatta. Och tillväxten kommer att fortsätta eftersom fortfarande endast 20-25 procent av världens befolkning varit utanför sitt eget lands gränser.

Historik

Turismens historia i Sverige och Norden kan sägas ha sin vaggia i pilgrimsfärderna. Nidarosdomen i norska Trøndelag blev på 1000-talet en av kristenhetens viktigaste helgedomar och dåtidens utan jämförelse största besöksmål i Norden. Under medeltiden färdades en strid ström av pilgrimer till Nidaros från främst norra Europa. Utmed pilgrimslederna växte härbärgen upp, det första embryot till en turistindustri i Sverige.

De första verkliga turisterna var välbärgade skottar och engelsmän som kom till landskapet Jämtland i den svenska fjällkedjan på 1880-talet. De hade redan upptäckt det an-

Ålvsjö, Lappland.

Tjilsumd, Holland.

Isstället, Jukkasjärvi, Lappland.

gränsande fjordlandskapet i Norge och vidgade nu sitt turistiska upp-
levelserum österut framförallt för
att jaga ripa och fiska med fluga.

Dagens besökare till Sverige

I dag kommer det största antalet
besökare till Sverige från grannlän-
derna Tyskland, Norge, Danmark och
Finland och från Sveriges etniska
grannland USA. (Drygt en fjärdedel
av Sveriges befolkning emigrerade
till USA för drygt 100 år sedan).
Dessa marknader svarar för närmare
2/3 av samtliga utländska övernatt-
ningar i Sverige. Även om turismen
till Sverige har genomgått en kraftig
utväxt under 1900-talet kan en
markant stabilitet i den geografiska
marknadsbilden konstateras när
man jämför olika tidsepoker. I slutet
av 1920-talet svarade resandet från
Norden för 45 procent av allt re-
sande till Sverige. 60 år senare var
 motsvarande andel 48 procent.
Övriga Europas marknadsandel var
41 procent på 1920-talet och 40
procent sex decennier senare. And-
elen för övriga världen inklusive
USA var vid samma tidpunkter 14
respektive 12 procent.

Vad för Sverige?

Syftet med dagens resor till Sverige
avslöjas delvis av besökarnas val av
overnattningsform. För besökare
från Tyskland är stuga den populär-
aste boendeformen följt av camp-
ing. Övernattning hos släkt och
vänner är också vanligt. Den helt
dominerande delen av besöken
(inkl. dagbesök) görs under sommar-
halvåret, maj till september. För
normän är camping och övernattning
hos släkt och vänner den vanliga
boendeformen och 4/5 av be-
söken (inkl. dagbesök) genomförs
under sommarhalvåret. Danskarna
uppsärrar en kombination som mer

liknar den tyska. Stuga dominerar
följd av släkt och vänner. Sommar-
halvåret är viktigaste period. Både
för tyskar och danskar spelar ett
eget fritidshus i Sverige en viktig
roll. Finländarna bor mest hos släkt
och vänner. Hotell intar andra plats.
Säsongsfördelningen går också här i
sommarens favör men inte lika mark-
ant. Även besöken från mer avlägs-
na marknader bor i stor utsträck-
ning hos släkt och vänner. Hotell
kommer i flertalet fall på andra
plats. Japaner bor dock främst på
hotell. Totalt uppgår antalet ut-
ländska övernattningar i kommersi-
ella anläggningar till i storleksord-
ningen 7 miljoner, medan de icke
registrerade övernattningsarna hos
släkt och vänner, i egna fritidsbåtar
och i andra mer eller mindre privata
boendeformer beräknas vara närm-
are dubbelt så många.

Natur och storstäder

För besökare som bor i stuga eller
som campar utövar naturen, den
rena miljön och avsaknaden av
trängsel den största dragningskraft-
en. Många av besökarna kommer i
egen bil och många är återbesökare.
Resenärer från mer fjärran länder
besöker framförallt större städer och
då främst huvudstaden Stockholm.
Vissa exotiska resmål ute i landet är
också populära t ex nordligaste Sve-
rige med midnattssol, norrsken, is-
hotell och samisk kultur. Andra
attraktiva platser är Glasriket i södra
Sverige, det folkloretåta landskapet
Dalarne nordväst om Stockholm
och den medeltida hansastaden Vis-
by på ön Gotland i Östersjön. Gen-
om den nya broförbindelsen över
Öresund mellan Danmark och Sve-
rige ökar attraktionskraften i södra
Sverige. Den svenska fjällvärlden
slutligen attraherar utländska be-
sökare såväl sommar- som vintertid.

Svenskarnas resande

Naturligtvis representerar svenskar-
nas resande i sitt eget land en av-
görande faktor vid utvecklingen av
det svenska turismlandskapet.
Svenskarna gör i storleksordningen
45 miljoner övernattningsresor per
år på fritiden inom landet vilket är
lika med fem fritidsresor per capita.
Dagsresandet på fritiden (mer än 20
mil t o r) uppgår samtidigt till drygt
28 miljoner resor per år. Även
tjänsteresandet har avgörande be-
tydelse för utvecklingen av den
turistiska infrastrukturen. Svensk-
arnas resande i tjänsten uppgår till
cirka 9 miljoner övernattningsresor
per år. Resorna i tjänsten över dagen
blir drygt 13 miljoner. Självfallet reser
svenskarna mycket även utom-
lands. Resultatet blir cirka 10 mil-
joner fritidsresor med övernattning
ärligen på en befolkning av 9 mil-
joner människor. Vidare gör svensk-
arna drygt tre miljoner fritidsresor
över dagen till utlandet. De vanlig-
aste resmålen utomlands för över-
nattningsresor på fritiden är grann-
länderna Danmark, Finland/Åland
och Norge följda av Grekland och
Spanien. Efter dessa länder kom-
mer i storleksordning Tyskland, Stor-
britannien och Frankrike.

Vanligaste resmålen utanför
Europa är USA. Allt som allt inne-
bär svenskarnas resande i genom-
snitt 13 resor per person och år
(med övernattning och som dags-
resa längre än 200 km t o r på fritid-
en och i tjänsten, i Sverige och till
utlandet).

Den svenska turismnäringen

De verksamheter som i den offi-
ciella statistiken klassificeras som
turismnäringen är de kommersiella
aktörerna inom boendesektorn
(hotell campingplatser, stugbyar,
vandrarhem, gästhamnar), restau-

rangbranschen, transportsidan, researrangörer och resebyråer, aktivitetsanläggningar, konferensanläggningar, mässhallar m.m.

Men turismens näringskedja bygger på många andra näringsgrenar som underleverantörer till sektorn. Dessa aktörer svarar för en förvärlig del av resandets totala omsättning. En inte obetydlig del av bilanvändningen i samhället är att hänföra till turismen, vilket innebär att bilindustrin är en stor leverantör av produkter till turismsektorn. Att bygga upplevelseanläggningar, infrastruktur till boende och basstrukturen för kommunikationer kräver investeringar som står för betydande delar av byggnadsindustrins omsättning. Husvagnar, fritidsbåtar och annan fritidsutrustning inklusive fritidskläder omsätter stora belopp. Cirka 200 000 personer är sysselsatta inom turism- och resenäringen i Sverige vilket omräknat i helårsarbeten motsvarar cirka 115 000. Det betyder att andelen sysselsatta inom turismen utgör drygt två procent av totala antalet sysselsatta i landet. Den sammanlagda omsättningen uppgår till i storleksordningen 100 miljarder kronor varav intäkterna från utländska besökare utgör cirka 20-25 miljarder. Turismen står för drygt tre procent av den svenska bruttonationalprodukten. I landet finns omkring 600 000 fritidshus, närmare 1000 campingplatser och cirka 170 000 hotellbäddar. Till detta skall läggas betydande bäddkapacitet i stugbyar och vandrarhem.

Svensk turism i framtiden

Resultaten från en studie genomförd 1997 av Euroean Tourism Council's Research Committee föresäger bland annat att:

- nord-sydesandeten tappar marknadsandelar till syd-nord, öst-väst och väst-öst;
- flygtrafiken växer snabbare än andra transportalternativ;
- stadsresor ökar snabbare än sol- och badresor;
- kulturturism och olika former av aktiv semester blir mer populära;
- pensionärer och ungdomar blir allt mer frekventa resenärer;
- pris, kvalitet, miljö och säkerhet spelar en allt viktigare roll;
- säsongsvariationer utgör snarare en marknadspotential än ett problem.

Som framgår kan, om dessa förändringar i efterfrågan slår in, en viss omfördelning av reseströmmarna ske från den förhärskande nord-sydriktningen till en tydligare syd-nordriktning. Norra Europas turistområden i den tempererade och subarktiska zonen kan komma att attrahera fler besökare, inte minst när infrastrukturen är väl utbyggd trots gles befolkning.

Miljömedvetande, stadshoende och ekonomisk tillväxt kan i ökad utsträckning komma att styra den turistiska utvecklingen mot områden som erbjuder ren natur, gott om utrymme, god tillgänglighet, säker samhällsstruktur, individanpassad service och ett kunskaps- och personlighetsutvecklande innehåll. Svensk turism bör kunna gynnas av den skisserade utvecklingen.

